

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

PRVI ODJEL

PREDMET V.D. PROTIV HRVATSKE (br. 2)

(Zahtjev br. 19421/15)

PRESUDA

STRASBOURG

15. studenoga 2018. godine

Ova će presuda postati konačna pod okolnostima utvrđenima u članku 44. stavku 2. Konvencije. Može biti podvrgnuta uredničkim izmjenama.

U predmetu V.D. protiv Hrvatske (br. 2),

Europski sud za ljudska prava (Prvi odjel Suda), zasjedajući u vijeću u sastavu:

Linos-Alexandre Sicilianos, *predsjednik*,
Ksenija Turković,
Aleš Pejchal,
Krzysztof Wojtyczek,
Pauliine Koskelo,
Tim Eicke
Jovan Ilievski, *suci*,

i Abel Campos, *tajnik Odjela*,

nakon vijećanja zatvorenog za javnost 16. listopada 2018. godine,
donosi sljedeću presudu koja je usvojena na navedeni datum:

POSTUPAK

1. Postupak u ovome predmetu pokrenut je na temelju zahtjeva (br. 19421/15) protiv Republike Hrvatske koji je hrvatski državljani g. V.D. („podnositelj zahtjeva”) podnio Sudu na temelju članka 34. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda („Konvencija”) dana 10. travnja 2015. godine. Predsjednik Odjela odlučio je da ime podnositelja zahtjeva neće biti obznanjeno (Pravilo 47. stavak 4. Poslovnika Suda). Nakon smrti podnositelja zahtjeva 16. studenoga 2017. godine, njegova izvanbračna partnerica, gđa T.V., obavijestila je Sud o svojoj želji da nastavi sa zahtjevom koji je podnio podnositelj zahtjeva.

2. Podnositelja zahtjeva, kojem je odobrena pravna pomoć, zastupala je gđa L. Horvat, odvjetnica iz Zagreba. Hrvatsku Vladu („Vlada“) zastupala je njezina zastupnica, gđa Š. Stažnik.

3. Podnositelj zahtjeva posebice je tvrdio da istraga o njegovim tvrdnjama o zlostavljanju od strane policije tijekom njegova uhićenja nije bila učinkovita. Pozvao se na članak 3. Konvencije.

4. Vlada je obaviještena o prigovoru 30. ožujka 2016. godine, a ostatak zahtjeva proglašen je nedopuštenim na temelju pravila 54. stavka 3. Poslovnika Suda.

ČINJENICE**I. OKOLNOSTI PREDMETA**

5. Podnositelj zahtjeva rođen je 1960. godine.

A. Pozadina predmeta

6. Dana 11. kolovoza 2006. godine podnositelj zahtjeva, koji je patio od šizofrenije, uhićen je u stanu njegovih roditelja nakon svađe sa svojim srođnicima.

7. Sud je, u vezi s tim incidentom, u svojoj presudi *V.D. protiv Hrvatske* (broj 15526/10, 8. studenoga 2011.), utvrdio da istraga o uvjerljivoj tvrdnji podnositelja zahtjeva o zlostavljanju od strane policije tijekom uhićenja nije bila učinkovita, suprotno zahtjevima postupovnog aspekta članka 3. Konvencije. Također je utvrdio da Vlada nije predočila nikakav uvjerljiv ili vjerodostojan argument koji bi dao osnovu za objašnjenje načina na koji je podnositelj zadobio ozljede tijekom uhićenja. Sud je stoga zaključio da je podnositelj zahtjeva bio podvrgnut nečovječnom i ponižavajućem postupanju od strane policije, protivno materijalnom aspektu članka 3. Konvencije.

8. Dana 16. kolovoza 2012. godine, u kontekstu postupka za izvršenje presude Suda, Vlada je podnijela akcijski plan u kojem se navodi da je podnositelj zahtjeva zatražio obnovu postupka protiv policijskih službenika koji su bili uključeni u incident (S.P., V.B., D.K. i T.S.) pred nadležnim kaznenim sudovima. Do danas, Odbor ministara nije zatvorio nadzor nad izvršenjem presude na temelju članka 46. stavka 2. Konvencije.

9. Dana 8. ožujka 2013. godine Županijski sud u Zagrebu naložio je obnovu postupka protiv policajaca S.P. i V.B. Tu je odluku potvrdio Vrhovni sud Republike Hrvatske 16. siječnja 2014. godine.

10. Dana 4. listopada 2013. godine Općinski kazneni sud u Zagrebu naložio je da se obnovi postupak protiv D.K. i T.S., druga dva policajca uključena u uhićenje podnositelja zahtjeva. Ta je odluka postala pravomoćna 5. studenoga 2013. godine.

11. Nakon sudskih naloga za obnovu postupka protiv policajaca, Općinsko državno odvjetništvo u Zagrebu (dalje u tekstu: Državno odvjetništvo) preuzelo je odgovornost za provođenje istrage.

B. Kaznena istraga u odnosu na policijske službenike

12. Državno odvjetništvo je 13. lipnja 2014. godine obavijestilo podnositelja zahtjeva da je pokrenulo istragu u odnosu na policijske službenike u vezi s njegovim navodima o zlostavljanju tijekom njegova uhićenja 11. kolovoza 2006. godine. Podnositelju zahtjeva također je uručena odluka o otvaranju istrage, što je značilo da će u daljnjem tijeku postupka biti potrebno ispitati njega, njegove roditelje i njegovu izvanbračnu partnericu, gđu T.V., kao i relevantne policijske službenike te da će se naložiti izrada nalaza i mišljenja forenzičkog vještaka u vezi s povredama koje je podnositelj zahtjeva zadobio u incidentu. Osim toga, podnositelju zahtjeva je uručen popis njegovih prava kao žrtve u postupku koji je, između ostalog, uključivao pravo da ga zastupa odvjetnik, pravo na podnošenje tužbe, predlaganje da se

utvrde određene činjenice i dokazi pribavljeni u postupku, i da ima pravo izvršiti uvid u spis.

13. Istoga je dana Državno odvjetništvo dobilo dopis od odvjetnice podnositelja zahtjeva (od 12. lipnja 2014.) u kojem mu se postavlja pitanje hoće li se provesti daljnji postupci i hoće li podnositelj zahtjeva moći predložiti da se u postupku pribave određeni dokazi.

14. U međuvremenu, osumnjičeni policajci osporili su odluku o ponovnom otvaranju istrage. Dana 10. srpnja 2014. godine Županijski sud u Zagreb odbio je njihove žalbe. Time je odluka postala pravomoćna.

15. Državno odvjetništvo je 24. rujna 2014. godine pozvalo podnositelja zahtjeva na ispitivanje. Podnositelju zahtjeva ponovno je dostavljen popis njegovih prava kao žrtve u postupku. Poziv je uručen ocu podnositelja zahtjeva, koji je obavijestio Državno odvjetništvo da podnositelj zahtjeva živi u inozemstvu i da se ne može pojaviti na ispitivanju. Podnositelj zahtjeva također je poslao dopis Državnom odvjetništvu u kojem je naveo isto opravdanje za njegovu odsutnost. Podnositelj zahtjeva je zatim pozvan da se pojavi na ispitivanju 30. listopada 2014. godine.

16. Tijekom njegova ispitivanja 30. listopada 2014. godine, podnositelj zahtjeva izjavio je da je na dan incidenta bio u stanu svojih roditelja u Zagrebu, zajedno sa svojom izvanbračnom partnericom, gđom T.V., i njihovim sinom. Budući da su se svađali, netko je pozvao policiju koja je intervenirala na mjestu događaja. Prvo je razgovarao s policajcima, ali kada su ga zamolili da ide s njima u policijsku postaju, on je odbio. Zatim su ga bacili na pod licem prema dolje i počeli ga tući. U jednom su mu trenutku stavili i lisice i vezali mu noge. Uspio je ugristi jednog policajca i budući da je bio u agoniji od premlaćivanja, također se ugrizao za vlastiti jezik. Podnositelj zahtjeva također je izjavio da su na mjestu događaja bila prisutna dva bolničara.

17. Dana 5. studenoga 2014. godine odvjetnica podnositelja zahtjeva zatražila je od Državnog odvjetništva da joj pošalje presliku zapisnika o ispitivanju podnositelja zahtjeva. Dana 28. studenoga 2014. godine poslana joj je preslika zapisnika.

18. U daljnjem tijeku istrage Državno odvjetništvo ispitalo je roditelje podnositelja zahtjeva i dvojicu drugih srodnika (D.D. i M.D.) koji su bili svjedoci incidenta, kao i relevantne policijske službenike.

19. Tijekom ispitivanja, D.D. je izjavila da je vidjela samo da su policajci odveli podnositelja zahtjeva iz stana. M.D. je izjavio da je vidio da podnositelj zahtjeva i policijski službenici razgovaraju u stanu i da je u jednom trenutku podnositelj zahtjeva pokušao udariti jednog policijskog službenika, nakon čega su policijski službenici počeli suzbijati njegov otpora. Međutim, u tom je trenutku M.D. napustio sobu u kojoj se to odvijalo. Majka podnositelja zahtjeva izjavila je da je izašla iz sobe nakon što su policijski službenici stavili lisice podnositelju zahtjeva i vezali mu noge. Tada je čula vrištanje, a nakon ponovnog ulaska u sobu vidjela je mnogo krvi i policajce kako stoje oko

podnositelja zahtjeva. Otac podnositelja zahtjeva dao je usmeni iskaz u istom smislu.

20. Policajci su zaniijekali zlostavljanje podnositelja zahtjeva. Svi su oni dali iskaze u smislu da su, kad su intervenirali na mjestu događaja, odmah shvatili da su suočeni s osobom koja ima mentalni poremećaj. Prijetio im je da će ih ubiti, iako je rekao da će poštediti jednog od njih jer ima plave oči. Kad su mu se približili, podnositelj zahtjeva se počeo odupirati pa su mu odlučili staviti lisice. U tom je trenutku ugrizao policajca S.P. za ruku. Zatim je uslijedio metež tijekom kojeg je podnositelj zahtjeva pao na tlo. Također je počeo udarati nogama, pa su mu policajci vezali noge. Podnositelj zahtjeva također se ugrizao za jezik i udario glavom o pod, tako da su policajci odlučili držati ga za glavu i staviti ga na bok. Nakon toga, na licu mjesta intervenirao je medicinski tim i podnositelj zahtjeva odveden je u bolnicu.

21. Dana 24. studenoga 2014. godine Državno odvjetništvo naložilo je izradu nalaza i mišljenja forenzičkog vještaka, D.M., o ozljedama koje je podnositelj zahtjeva pretrpio nakon njegovog uhićenja.

22. Državno odvjetništvo je 27. studenoga 2014. godine zatražilo od zagrebačke hitne službe da dostavi imena članova medicinskog tima koji je intervenirao na mjestu događaja tijekom uhićenja podnositelja zahtjeva. Sljedećeg dana, hitna služba odgovorila je da nije mogla pronaći tražene informacije u svojim zapisnicima.

23. Međutim, na temelju izjave jednog od osumnjičenika, V.B., Državno odvjetništvo utvrdilo je identitet jednog od bolničara koji su intervenirali na mjestu događaja. Kako se ta osoba u međuvremenu preselila iz Zagreba, 28. studenoga 2014. godine ispitana je putem telefona. U svojem razgovoru s tužiteljem zaniijekao je da je tijekom uhićenja vidio bilo kakvo zlostavljanje podnositelja zahtjeva. Međutim, izjavio je da je podnositelj zahtjeva bio jako uznemiren i da ga je vidio kako napada i grize policajca.

24. U međuvremenu, 27. studenoga 2014. godine, vještak D. M. izradio je svoj nalaz i mišljenje. U nalazu i mišljenju vještaka bilo je navedeno da su ozljede koje je podnositelj zahtjeva zadobio na licu bile uzrokovane dvama udarcima, vjerojatno šakom. Ostale ozljede na njegovim rukama, nogama i tijelu uzrokovalo je više udaraca ili možda čak i pad, kao i stavljanje lisica. Čini se da su neke ozljede uzrokovane tijelom grebanjem tijela nekim predmetom ili povlačenjem po podu dok je ležao licem prema dolje. Također je došlo do oštećenja jezika podnositelja zahtjeva kao posljedica ugriza, ali nije bilo moguće točno utvrditi kako je ta ozljeda nanesena.

25. Državno odvjetništvo je utvrdilo da forenzički vještak, D.M., treba biti ispitan u vezi s njegovim nalazom i mišljenjem i da mu treba predočiti neke dodatne dokaze pribavljene tijekom istrage, odnosno fotografije mjesta zločina i dotičnih osoba koje su snimljene odmah nakon incidenta, izjave relevantnih policijskih službenika i izjava koju je dao bolničar.

26. Državno odvjetništvo je 28. studenoga 2014. godine ispitalo D.M. Potonji je izjavio da ozljede na licu podnositelja zahtjeva nisu mogle nastati

kada su policijski službenici pokušali spriječiti podnositelja zahtjeva da se samoozljeđi držeći njegovo lice, ali da je moguće da je udario glavom u nosila dok su ga prevozili bolničari. D.M. istaknuo je da je, jednako tako, razderotina jezika koju je zadobio podnositelj zahtjeva mogla biti uzrokovana njegovim padom i udaranjem glave o nosila. D.M. je također objasnio da, nakon što je vidio fotografije podnositelja zahtjeva nakon incidenta, ne vjeruje da su ozljede koje je on pretrpio uzrokovane premlaćivanjem, već da su vjerojatno uzrokovane metežom tijekom uhićenja.

27. Dana 9. prosinca 2014. godine Državno odvjetništvo je, obrazloženim rješenjem u kojem su analizirani svi dokazi koji su pribavljeni i sve činjenice koje su utvrđene tijekom istrage, obustavilo istragu zbog nedostatka dokaza o zlostavljanju ili bilo kojoj drugoj prekomjernoj uporabi sile od strane policije tijekom uhićenja podnositelja zahtjeva.

28. Rješenje o obustavi istrage uručeno je podnositelju zahtjeva 15. prosinca 2014. godine. Sljedećeg je dana uručeno njegovoj odvjetnici. Podnositelj zahtjeva obaviješten je da može preuzeti postupak u svojstvu oštećenika kao tužitelja.

29. Podnositelj zahtjeva osporio je rješenje Državnog odvjetništva pred Ustavnim sudom Republike Hrvatske. Dana 19. veljače 2015. godine Ustavni sud Republike Hrvatske proglasio je prigovore podnositelja zahtjeva nedopuštenim zbog toga što se osporavana odluka nije odnosila na niti jedno njegovo ljudsko pravo ili obvezu, kao ni na bilo koje optužbe za kazneno djelo protiv njega.

30. Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske uručena je punomoćniku podnositelja zahtjeva 5. ožujka 2015. godine.

C. Ostale mjerodavne činjenice

31. Podnositelj zahtjeva je 6. prosinca 2007. godine pokrenuo parnični postupak protiv Države pred Općinskim građanskim sudom u Zagrebu, tražeći naknadu štete za ozljede zadobivene tijekom njegova uhićenja.

32. Općinski građanski sud u Zagrebu je tijekom postupka pribavio iskaze nekoliko vještaka o povredama koje je podnositelj zahtjeva zadobio. Jedna od vještakinja, V.P., zaključila je da su ozljede na tijelu podnositelja zahtjeva bile uzrokovane udarcima ili povlačenjem tijela po podu te da su ozljede na njegovim rukama i nogama mogle bile uzrokovane udarcem o tvrdu površinu. Ozljede na njegovu licu nisu ispravno dokumentirane, ali takve su ozljede obično uzrokovane udarcima zadanim manjim intenzitetom. Također je utvrdila da je ozlijeđen jezik podnositelja zahtjeva. Drugi vještak, S.D., zaključio je da nije bilo moguće izvesti nikakav čvrsti zaključak o tome kako je zadobivena ozljeda jezika.

33. Dana 31. ožujka 2014. godine Općinski građanski sud u Zagrebu presudio je u korist podnositelja zahtjeva. Povodom žalbe, Županijski sud u Zagrebu povećavao je iznos naknade štete, dosudivši podnositelju zahtjeva

17.400 hrvatskih kuna (HRK). Dana 20. travnja 2016. godine država je podnositelju zahtjeva platila ukupno 66.716,88 HRK (oko 8.850,00 EUR) na ime naknade štete, troškova i izdataka nastalih u postupku, te kamata.

34. Nakon intervencije policije i medicinske službe, podnositelj zahtjeva bio je smješten u psihijatrijsku bolnicu, u kojoj je umro 16. studenoga 2017. godine. U obdukcijском izvješću bilo je navedeno je da je uzrok smrti zatajenje srca. Istraga o događaju je u tijeku pred nadležnim državnim odvjetništvom.

II. MJERODAVNO DOMAĆE PRAVO

35. Mjerodavno domaće pravo navedeno je u predmetu *V.D. protiv Hrvatske* (gore citiran, stavci 40.-41.).

36. Dana 18. prosinca 2008. godine donesen je novi Zakon o kaznenom postupku (Narodne novine, br. 152/2008). Kako je kasnije izmijenjen, primjenjivao se na istragu nakon obnove postupka u ovome predmetu. Mjerodavne odredbe Zakona o kaznenom postupku sažete su u predmetu *Remetin protiv Hrvatske* (br. 2) (br. 7446/12, stavci 59.-63., 24. srpnja 2014.).

37. Što se tiče prava žrtava, posebice, Zakon o kaznenom postupku propisuje kako slijedi:

Članak 43.

„(1) Žrtva kaznenog djela ima sukladno ovom Zakonu:

...

2) pravo sudjelovati u kaznenom postupku kao oštećenik,

3) pravo na obavijest od državnog odvjetnika o poduzetim radnjama povodom njezine prijave (članak 206.a) i podnošenje pritužbe višem državnom odvjetniku (članak 206.b),

4) druga prava propisana zakonom.

...

(4) Sud, državno odvjetništvo, istražitelj i policija dužni su već pri poduzimanju prve radnje u kojoj sudjeluje obavijestiti žrtvu:

1) o pravima iz stavaka 1., 2. i 3. ovog članka i članaka 44. i 45. ovog Zakona,

2) o pravima koja ima kao oštećenik.“

Članak 47.

„(1) U kaznenom postupku oštećenik ima pravo:

...

3) na opunomoćenika,

4) upozoravati na činjenice i predlagati dokaze,

5) prisustvovati dokaznom ročištu,

- 6) prisustvovati raspravi i sudjelovati u dokaznom postupku, te iznijeti završni govor,
- 7) izvršiti uvid u spis predmeta sukladno članku 184. stavku 2. ovog Zakona,
- 8) zatražiti obavijest od državnog odvjetnika o poduzetim radnjama povodom njegove prijave (članak 206.a) i podnijeti pritužbu višem državnom odvjetniku (članak 206.b),
- ...
- 11) biti obaviješten o odbacivanju kaznene prijave, ili odustajanju državnog odvjetnika od kaznenog progona,
- 12) preuzeti kazneni progon umjesto državnog odvjetnika,
- ...
- 14) biti obaviješten o ishodu kaznenog postupka.
- ...
- (3) Državno odvjetništvo i sud dužni su obavijestiti oštećenika o njegovim prava [iz ovoga članka].“

Članak 184.

„(1) Stranke imaju pravo uvida u spis.

(2) Žrtva, oštećenik i njihov punomoćnik imaju pravo na uvid u spis. Ako bi raniji uvid u spis utjecao na iskaz žrtve i oštećenika, pravo na uvid u spis stječu nakon što su ispitani.“

38. Pored toga, članci 206.a i 206.b (u vezi s podnošenjem kaznene prijave) i članak 229. (koji se odnosi na provođenje istrage) Zakona o kaznenom postupku pružaju žrtvi mogućnost podnošenja pritužbe o radnjama ili propustima državnog odvjetnika hijerarhijski višem državnom odvjetniku.

39. Mjerodavne odredbe Zakona o sustavu državne uprave (Narodne novine Republike Hrvatske br. 75/1993, 92/1996, 48/1999, 15/2000, 127/2000, 59/2001, 199/2003, 79/2007) propisivale su:

Članak 13.

„Štetu koja građaninu, pravnoj osobi ili drugoj stranci nastane nezakonitim ili nepravilnim radom tijela državne uprave, tijela jedinica lokalne samouprave i uprave, odnosno pravnih osoba koje imaju javne ovlasti u prenijetim im poslovima državne uprave, naknađuje Republika Hrvatska.“

PRAVO

NAVODNA POVREDA ČLANKA 3. KONVENCIJE

40. Podnositelj zahtjeva prigovorio je da nova istraga o njegovim tvrdnjama o zlostavljanju od strane policije tijekom njegova uhićenja nije ispunila zahtjeve članka 3. Konvencije koji glasi kako slijedi:

„Nitko se ne smije podvrgnuti mučenju, neljudskom ili ponižavajućem postupanju ili kazni.“

A. Dopuštenost

1. Locus standi izvanbračne partnerice podnositelja zahtjeva

41. Sud smatra da je prvo potrebno riješiti pitanje prava gđe T.V. da ustraje u zahtjevu nakon smrti podnositelja zahtjeva 16. studenoga 2017. godine (vidjeti stavke 1. i 34. gore).

42. Prema informacijama iz spisa predmeta, gđa T.V. bila je izvanbračna partnerica podnositelja zahtjeva duži niz godina pa sve do njegove smrti (vidjeti predmet *V.D. protiv Hrvatske*, br. 15526/10, stavak 10., 8. studenoga 2011.). Štoviše, čini se da su gđa T.V. i podnositelj zahtjeva imali zajedničko dijete (vidjeti stavak 16. gore). Vlada nije tvrdila drukčije, niti je osporila stajalište gđe T.V. u postupku pred Sudom.

43. Sud je prethodno razmotrio slične zahtjeve od pojedinaca koji su željeli nastaviti sa zahtjevima koje su podnijeli njihovi partneri, a koji su umrli tijekom postupka pred Sudom. U takvim se slučajevima Sud pozivao na postojanje obiteljskih veza za potrebe članka 8. Konvencije. Također je naglasio da nije bilo odlučujuće jesu li predmetna prava bila prenosiva na nasljednike koji žele nastaviti s postupkom, nego jesu li se nasljednici mogli u načelu pozivati na legitiman interes tražeći od Suda da riješi predmet na temelju želje podnositelja zahtjeva da iskoristiti svoje pojedinačno i osobno pravo podnošenja zahtjeva Sudu. Također je naveo da predmeti pred Sudom koji su tiču ljudskih prava općenito imaju moralnu dimenziju, a osobe bliske podnositelju zahtjeva mogu imati legitiman interes za osiguranje da se izvrši pravda, čak i nakon smrti podnositelja zahtjeva (vidjeti predmete *Ergezen protiv Turske*, br. 73359/10, stavak 29., 8. travnja 2014., i *Ivko protiv Rusije*, br. 30575/08, stavci 68.-69., 15. prosinca 2015.).

44. U ovom predmetu dokazi uvjerljivo pokazuju da su podnositelj zahtjeva i gđa T.V. bili u bliskoj vezi koja je izjednačena s obiteljskim vezama. Sud je stoga uvjeren da je ispunjen uvjet bliskog srodstva i da gđa T.V. ima legitiman interes osigurati da se nastavi zahtjev podnositelja zahtjeva (usporediti s gore citiranim predmetom *Ivko*, stavak 69.).

45. Sukladno tome, Sud smatra da gđa T.V. ima procesnu legitimaciju da nastavi postupak umjesto podnositelja zahtjeva. Međutim, iz praktičnih razloga, g. V.D. i dalje će se nazivati „podnositeljem zahtjeva“ u ovoj presudi.

2. Sprečava li članak 46. Konvencije razmatranje prigovora podnositelja zahtjeva

46. Proučavajući dopuštenost ovog zahtjeva, Sud prije svega mora utvrditi je li nadležan razmatrati prigovor podnositelja zahtjeva bez povrede

ovlaštenja tužene države i Odbora ministara na temelju članka 46. Konvencije u izvršenju presude Suda u predmetu *V.D. protiv Hrvatske* (gore citiran).

47. S obzirom na relevantna načela koja se odnose na njegovu nadležnost u ovom kontekstu, Sud se poziva na načela koja su nedavno utvrđena u predmetu *Moreira Ferreira protiv Portugala* (br. 2) ([VV], br. 19867/12, stavci 47.-48., ESLJP 2017. (izvadci); vidjeti također, u kontekstu procesne obveze na temelju članka 3. Konvencije, predmet *Egmez protiv Cipra* (odl.), br. 12214/07, stavci 48.-56., 18. rujna 2012.).

48. Primjenjujući gore navedena načela na predmet pred njim, Sud stoga mora utvrditi odnosi li se ovaj naknadni zahtjev samo na izvršenje prvotnog zahtjeva bez iznošenja bilo kakvih relevantnih novih činjenica ili sadrži li relevantne nove informacije koje bi mogle podrazumijevati novu povredu Konvencije, za čije je ispitivanje Sud nadležan *ratione materiae* (vidjeti gore citirani predmet *Egmez*, stavak 57.).

49. Sud primjećuje da je u svojoj presudi od 8. studenoga 2011. godine utvrdio da istraga o spornoj tvrdnji podnositelja zahtjeva o zlostavljanju od strane policije tijekom njegova uhićenja nije bila učinkovita, suprotno zahtjevima postupovnog aspekta članka 3. Konvencije. Štoviše, zaključio je da je podnositelj zahtjeva bio podvrgnut nečovječnom i ponižavajućem postupanju od strane policije, protivno materijalnom aspektu članka 3. Konvencije. (vidjeti stavak 7. gore)

50. Da bi izvršili presudu Suda, u ožujku i listopadu 2013. godine domaći su sudovi ponovo pokrenuli postupak protiv policijskih službenika osumnjičenih za zlostavljanje podnositelja zahtjeva tijekom uhićenja, a nadležno Državno odvjetništvo provelo je novu istragu o incidentu (vidjeti stavke 8.-11. gore; vidjeti, u kontekstu dužnosti provođenja istrage nakon presude Suda, predmet *Jeronovičs protiv Latvije* [VV], br. 44898/10, 5. srpnja 2016.).

51. Nova istraga dovela je do niza daljnjih procesnih mjera koje je poduzelo Državno odvjetništvo, koje su dovele do prikupljanja dodatnih dokaza i utvrđivanja novih činjenica u vezi s predmetom podnositelja zahtjeva (vidjeti stavke 12.-30. gore te usporediti i suprotstaviti s gore citiranim predmetom *Egmez*, stavci 62.-65., u kojem je istraga samo otvorena, ali je tada došlo do potpunog zastoja jer istražitelj nije mogao kontaktirati podnositelja zahtjeva i nastaviti s istragom). Prigovori podnositelja zahtjeva u ovome predmetu odnose se na učinkovitost nove istrage nakon presude Suda u predmetu *V.D. protiv Hrvatske* i odluke Državnog odvjetništva o obustavi istrage na temelju novih izvedenih dokaza i utvrđenih činjenica (vidjeti gore citirani predmet *Moreira Ferreira* (br. 2), stavak 47.).

52. U takvim okolnostima, Sud smatra da navodni nedostatak učinkovitosti nove istrage, konkretno pogreške kojima je prema tvrdnjama podnositelj zahtjeva zahvaćena odluka Državnog odvjetništva o obustavi postupka, predstavlja nove informacije u vezi s prethodnom presudom Suda (usporediti s gore citiranim predmetom *Moreira Ferreira* (br. 2), stavak 56.).

Kako se o tim pitanjima nije moglo odlučiti prethodnom presudom budući da su ona povezana s načinom na koji je nova istraga provedena, Sud ih može rješavati u ovome predmetu (ibid., stavak 47. točka (b); i gore citirani predmet *Egmez*, stavci 52.-55.).

53. Sud primjećuje kako je postupak nadzora izvršavanja početne presude još uvijek u tijeku pred Odborom ministara (vidjeti stavak 8. gore; i usporediti s gore citiranim predmetom *Moreira Ferreira (br. 2)*, stavak 23.). Međutim, kako je gore objašnjeno, to ne sprečava Sud u razmatranju novog zahtjeva u onoj mjeri u kojoj on uključuje nove aspekte o kojima nije odlučeno u početnoj presudi.

54. Sud stoga utvrđuje da članak 46. Konvencije ne priječi njegovo razmatranje novog prigovora temeljem postupovnog aspekta članka 3. Konvencije.

3. Neiscrpljivanje domaćih pravnih sredstava

(a) Tvrdnje stranaka

55. Vlada tvrdi da podnositelj zahtjeva nije iscrpio domaća pravna sredstva jer nije preuzeo progon od Državnog odvjetništva u svojstvu oštećenika kao tužitelja podnošenjem optužnice pred nadležnim kaznenim sudom ili pokretanjem postupka pred istražnim sucem. Prema mišljenju Vlade, to bi omogućilo podnositelju zahtjeva da riješi navodne nedostatke u istrazi koju je provelo Državno odvjetništvo, ali nije iskoristio tu priliku. Štoviše, podnositelj zahtjeva mogao je podnijeti pritužbu višem državnom odvjetniku na nedostatke u istrazi, ali također nije iskoristio to pravno sredstvo.

56. Podnositelj zahtjeva naglasio je da je obveza državnih tijela da provedu službenu učinkovitu istragu o njegovoj uvjerljivoj tvrdnji o zlostavljanju od strane policije i da nije bio dužan preuzeti progon u svojstvu oštećenika kao tužitelja. Što se tiče mogućnosti podnošenja pritužbe višem državnom odvjetniku, podnositelj zahtjeva tvrdio je da nije bio dužan iskoristiti to pravno sredstvo jer ono ne bi bilo učinkovito za njegove konkretne prigovore na nedostatke u istrazi.

(b) Ocjena suda

57. Sud se poziva na opća načela iscrpljivanja domaćih pravnih sredstava navedena u predmetu *Vučković i drugi protiv Srbije* ((preliminarni prigovor) [VV], br. 17153/11 i 29 drugih, stavci 69.-77., 25. ožujka 2014.).

58. U predmetima koji uključuju navode o zlostavljanju od strane državnih službenika, Sud je utvrdio da oštećenici, nakon što su skrenuli pozornost tijela nadležnih za kazneni progon na svoje prigovore, nisu dužni samostalno nastaviti s progonom državnih službenika podizanjem optužnice, što je odgovornost državnog odvjetnika koji je sigurno bolje, ako ne i isključivo, osposobljen u tom pogledu (vidjeti predmet *Stojnšek protiv*

Slovenije, br. 1926/03, stavak 79., 23. lipnja 2009., i gore citirani predmet *V.D. protiv Hrvatske*, stavak 53.; vidjeti također predmete *Borbála Kiss protiv Mađarske*, br. 59214/11, stavak 26., 26. lipnja 2012., i *Haász i Szabó protiv Mađarske*, br. 11327/14 i 11613/14, stavci 30.-32., 13. listopada 2015.).

59. Istina je da je Sud prihvatio da se u nekim slučajevima u kojima je podnositelj zahtjeva iskoristio mogućnost poduzimanja kaznenog progona po privatnoj tužbi ili u svojstvu oštećenika kao tužitelja, takav se postupak mora uzeti u obzir pri procjeni učinkovitosti ispunjavanja procesnih obveza od strane domaćih tijela (vidjeti predmet *Habimi i drugi protiv Srbije*, br. 19072/08, stavak 72., 3. lipnja 2014., s daljnjim upućivanjima). Međutim, iz gore navedenog razloga (vidjeti stavak 58.), Sud nije smatrao da bi podnositelji zahtjeva trebali biti dužni poduzimati kazneni progon po privatnoj tužbi ili u svojstvu oštećenika kako bi iscrpili domaća pravna sredstva.

60. S obzirom na ta načela, Sud smatra da je podnositelj zahtjeva nakon pokretanja relevantnog postupka pred domaćim tijelima, što je rezultiralo otvaranjem nove kaznene istrage u njegovim pritužbama pred nadležnim Državnim odvjetništvom, odgovarajuće i u dovoljnoj mjeri iskoristio domaća pravna sredstva. Dakle, Vladin prigovor o neiscrpljivanju domaćih pravnih sredstava vezanih uz mogućnost podnositelja zahtjeva da provede postupak protiv policijskih službenika u svojstvu oštećenika kao tužitelja, mora biti odbijen.

61. Iz sličnih razloga, uzimajući u obzir obvezu državnih tijela da djeluju na vlastitu inicijativu u slučajevima zlostavljanja od strane državnih službenika, Sud je već utvrdio da se odredbe Zakona o kaznenom postupku koje otvaraju mogućnost žrtvama da ulože prigovor višem Državnom odvjetništvu ne smije shvatiti kao nametanje obveze žrtvama da ih koriste u kontekstu iscrpljivanja domaćih pravnih sredstava (vidjeti predmet *Tadić protiv Hrvatske*, br. 10633/15, stavak 43., 23. studenoga 2017.). Prema tome, u tom se pogledu odbija Vladin prigovor o neiscrpljivanju domaćih pravnih sredstava.

4. Zaključak

62. Sud primjećuje da zahtjev nije očito neosnovan u smislu članka 35. stavka 3. točke (a) Konvencije. Primjećuje i da nije nedopušten ni po kojoj drugoj osnovi. Stoga se mora proglasiti dopuštenim.

B. Osnovanost

1. Tvrdnje stranaka

63. Podnositelj zahtjeva tvrdio je da istraga koju je provelo Državno odvjetništvo nije bila neovisna, brza i učinkovita te da nije osigurala njegovo

djelotvorno sudjelovanje u postupku. Naglasio je da je već u svojem zahtjevu za obnovom postupka na domaćoj razini jasno obavijestio domaća tijela da ga zastupa odvjetnica. Međutim, njegova odvjetnica nije bila propisno obaviještena o daljnjim procesnim koracima poduzetim u istrazi. Štoviše, domaći sustav kaznenog postupka bio je manjkav jer nije omogućavao žrtvi i njegovu punomoćniku da sudjeluje u određenim dokaznim radnjama tijekom istrage. Podnositelj zahtjeva također je tvrdio da je način na koji su provedene neke od dokaznih radnji tijekom istrage, a posebno nalaganje izrade nalaza i mišljenja te ispitivanje forenzičkog vještaka i ispitivanje bolničara putem telefona, izazvao sumnje u nepristranost Državnog odvjetništva i valjanost njegovih zaključaka. Prema mišljenju podnositelja zahtjeva, neučinkovitost istrage očitovala se i u činjenici da je u parničnom postupku utvrđena odgovornost države za ozljede koje je zadobio tijekom uhićenja. Nadalje, nalazi vještaka koje je pribavilo Državno odvjetništvo razlikuju se od nalaza vještaka u parničnom postupku koji je podnositelj zahtjeva pokrenuo protiv države. Stoga je pozivanje na manjkavi nalaz i mišljenje vještaka i dokaze pribavljene na neprimjeren način prilikom obustave istrage pokazalo da je odluka Državnog odvjetništva bila očito neispravna.

64. Vlada je tvrdila da je istraga koju je provelo Državno odvjetništvo bila učinkovita. Dovršena je u roku od oko šest mjeseci, provodio ju je nezavisni i nepristrani državni odvjetnik, a podnositelj zahtjeva bio je dostatno obaviješten i dobio je priliku sudjelovati. Istraga je također bila temeljita, jer su svi aspekti predmeta bili razjašnjeni. Odluka Državnog odvjetništva temeljila se na pažljivoj ocjeni svih dostupnih dokaza. Prema mišljenju Vlade, s obzirom da je procesna obveza bila zahtjev sredstava, a ne rezultata, činjenica da istraga nije dovela do daljnjeg progona nije bila pokazatelj njezine neučinkovitosti. Što se tiče sudjelovanja podnositelja zahtjeva u postupku, Vlada je istaknula da je bio obaviješten o svojim pravima i da je dobio priliku imati puni pristup spisu. Međutim, ni podnositelj zahtjeva niti njegova odvjetnica nikada nisu tražili uvid u spis, niti su od Državnog odvjetništva zatražili da poduzmu konkretne dokazne radnje. Što se tiče poduzimanja konkretnih dokaznih radnji, Vlada je tvrdila da je Državno odvjetništvo jednostavno upotrijebilo sva sredstva koja su mu bila na raspolaganju kako bi razjasnilo okolnosti predmeta i da ne postoji ništa što bi ukazivalo na to da su njegovi postupci bili nezakoniti ili neprimjereni.

2. Ocjena Suda

(a) Opća načela

65. Sud upućuje na opća načela o procesnoj obvezi iz članka 3. Konvencije koja se odnose na prigovore o zlostavljanju od strane policije utvrđene u predmetu *Bouyid protiv Belgije* ([VV], br. 23380/09, stavci 114.-123., ESLJP 2015.).

66. Što se tiče pitanja sudjelovanja žrtve u postupku, posebice, Sud želi naglasiti da procesna obveza na temelju Konvencije zahtijeva da istraga bude dostupna žrtvama u onoj mjeri koja je neophodna za zaštitu njihovih legitimnih interesa (vidjeti predmet *Giuliani i Gaggio protiv Italije* [VV], br. 23458/02, stavak 303., ESLJP 2011 (izvadci)). Žrtve bi trebale moći učinkovito sudjelovati u istrazi u jednom ili drugom obliku, posebice, imajući pristup materijalima istrage. Štoviše, nakon istrage bi trebala biti dostupna obrazložena odluka kako bi se dotična javnost uvjerila da se poštuje vladavina prava (vidjeti predmet *Buntov protiv Rusije*, br. 27026/10, stavak 125., 5. lipnja 2012., s daljnjim upućivanjima).

(b) Primjena navedenih načela na ovaj predmet

67. Sud želi naglasiti na početku da je opseg ispitivanja u ovome predmetu ograničen na novu istragu navoda podnositelja zahtjeva o zlostavljanju od strane policije koju provodi Državno odvjetništvo (vidjeti stavke 12.-30. gore). Kao što je već objašnjeno, Sud nije nadležan ispitivati niti jedno pitanje koje se odnosi na izvršenje njegove prethodne presude u predmetu *V.D. protiv Hrvatske*, jer je to u nadležnosti Odbora ministara (vidjeti stavke 52.-53. gore).

68. Što se tiče učinkovitosti istrage koju je provelo Državno odvjetništvo, Sud napominje sljedeće:

69. Prvo, Sud je uvjeren da je istraga bila u skladu sa zahtjevima neovisnosti. Provelo ju je Državno odvjetništvo, koje je bilo hijerarhijski i institucionalno neovisno od onih protiv kojih se istraga provodila, odnosno policije. Štoviše, Državno odvjetništvo provelo je sve dokazne radnje samo i nije se pozivalo ni na kakve nalaze onih kojima je možda nedostajala potrebna hijerarhijska ili institucionalna neovisnost (vidjeti, suprotno tome, predmet *Mafalani protiv Hrvatske*, br. 32325/13, stavak 102., 9. srpnja 2015.).

70. Drugo, Državno odvjetništvo je tijekom istrage poduzelo odgovarajuće mjere kojima se može utvrditi uzrok ozljeda podnositelja zahtjeva i odgovornost osumnjičenih policijskih službenika. Ispitalo je policijske službenike (vidjeti stavak 20. gore), podnositelja zahtjeva i njegove srodnike koji su bili svjedoci incidenta (vidjeti stavke 16. i 18.-19. gore), kao i bolničara koji je stigao na mjesto događaja (vidjeti stavak 23. gore), te je pribavilo relevantne dokaze vještaka i druge dokaze vezane uz incident (vidjeti stavke 21. i 25.-26. gore)

71. Konkretno, što se tiče ispitivanja bolničara, Sud se ne može prikloniti tvrdnji podnositelja zahtjeva da način na koji je ispitivanje provedeno otvara bilo kakvo pitanje nedostatka nepristranosti od strane Državnog odvjetništva. Naprotiv, Državno odvjetništvo se trudilo utvrditi identitet članova medicinskog tima koji su izašli na mjesto događaja i, usprkos nedostatku službenih informacija od zagrebačke hitne službe (vidjeti stavak 22. gore), na kraju uspjelo pribaviti te informacije tijekom ispitivanja jednog od policijskih službenika (vidjeti stavak 23. gore). Štoviše, kako se bolničar odselio iz

Zagreba, činjenica da je Državno odvjetništvo odlučilo obaviti ispitivanje putem telefona ne ukazuje na nedostatak u istrazi, nego pokazuje napor da se relevantne informacije pribave na brz i učinkovit način.

72. Što se tiče dokaza vještaka prikupljenih i ispitanih tijekom postupka, Sud primjećuje da je Državno odvjetništvo naložilo izradu nalaza i mišljenja forenzičkog vještaka o ozljedama podnositelja zahtjeva i da je također ispitalo vještaka kako bi mu predočio dodatne dokaze pribavljene tijekom istrage koji nisu uzeti u obzir pri izradi njegova pisanog nalaza i mišljenja (vidjeti stavke 21. i 25. gore). Ništa iz načina na koji su provedene te dokazne radnje ili izvedeni zaključci iz nalaza vještaka ne ukazuje na bilo koji nedostatak u istrazi. Ništa ne ukazuje na to da je vještacima nedostajala nepristranost i neovisnost s obzirom na policijske službenike koji su bili pod istragom.

73. Štoviše, Sud ne dijeli stajalište podnositelja zahtjeva da su nalaz i mišljenje vještaka koje je pribavilo Državno odvjetništvo bili manjkavi jer su se njegovi nalazi, prema navodima podnositelja zahtjeva, razlikovali od nalaza vještaka saslušanih u parničnom postupku. S tim u vezi, na samom početku valja istaknuti da se nalaz i mišljenje vještaka pribavljeni tijekom kaznene istrage i nalaz i mišljenje dobiveni u parničnom postupku ne razlikuju na ključan i odlučan način. Štoviše, ti su se nalazi i mišljenja temeljili na različitoj količini informacija i dokaza dostupnih vještacima te su se bavila utvrđivanjem činjenica o različitim aspektima odgovornosti - kaznenog i građanskog. Stoga su se nalaz i mišljenje vještaka pribavljeni u kaznenoj istrazi temeljili na konkretnim pitanjima koja je vještaku postavio državni odvjetnik, a tijekom ispitivanja vještaku su predočeni i drugi dokazi pribavljeni tijekom istrage, koje je on zatim stavio u kontekst inkriminacija protiv policijskih službenika (vidjeti stavke 24. i 26. gore). Kao što je već istaknuto, ništa ne pokazuje da je pribavljanje dokaza vještaka na takav način, ili nalazi koji iz njih proizlaze, narušilo sposobnost istrage da utvrdi uzrok ozljeda i odgovornosti relevantnih policijskih službenika.

74. Treće, što se tiče sudjelovanja podnositelja zahtjeva u postupku, Sud primjećuje da je, čim je istraga otvorena, podnositelj zahtjeva bio obaviješten o dokaznim radnjama koje će se poduzeti i o svim njegovim pravima kao žrtve u postupku (vidjeti stavak 12. gore). Te su informacije dane automatski, slučajno u isto vrijeme kao i pitanje koje je postavila odvjetnica podnositelja zahtjeva u tom pogledu (vidjeti stavak 13. gore). Podnositelj zahtjeva zatim je ponovno obaviješten o svojim pravima u pozivu na ispitivanje od strane Državnog odvjetništva (vidjeti stavak 15. gore).

75. Sud primjećuje da su ta prava uključivala, posebice, pravo izvršiti uvid u spis, pravo da ga zastupa odvjetnik i pravo upozoravanja na činjenice i predlaganje da se pribave dokazi (vidjeti stavak 37. gore). Međutim, ni podnositelj zahtjeva niti njegov odvjetnik nikad nisu tražili uvid u spis, niti su predložili da se poduzmu određene dokazne radnje ili da se osumnjičenicima ili svjedocima postave određena pitanja. Doista, jedina radnja koju je njegov odvjetnik poduzeo tijekom istrage bilo je traženje

zapisnika o podnositeljevom ispitivanju. Taj zahtjev je propisno razmotrilo Državno odvjetništvo (vidjeti stavak 17. gore).

76. Što se tiče tvrdnje podnositelja zahtjeva da u domaćem zakonu nije postojala nikakva odredba koja dopušta da žrtva i njegov punomoćnik sudjeluju u pojedinim dokaznim radnjama, Sud primjećuje da u procesnoj obvezi na temelju Konvencije nema ničega što zahtijeva da se žrtvama treba pružiti takvu mogućnost (vidjeti gore citirani predmet *Giuliani i Gaggio*, stavak 315.).

77. Međutim, Konvencija zahtijeva da istraga bude dostupna žrtvama u onoj mjeri koja je neophodna za zaštitu njihovih legitimnih interesa (vidjeti stavak 66. gore). To znači da bi žrtve trebale biti u mogućnosti učinkovito sudjelovati u istrazi i imati pristup materijalima istrage kako ne bi ostali u potpunom vakuumu u pogledu njihova napretka (vidjeti, na primjer, predmet *Enukidze i Girgvliani protiv Gruzije*, br. 25091/07, stavak 250., 26. travnja 2011.).

78. U takvim okolnostima, s obzirom da su mu odgovarajuće informacije o pravu podnositelja zahtjeva kao žrtve u postupku bili propisno dostavljeni, uključujući i informacije o dokaznim radnjama koje treba poduzeti te uzimajući u obzir da je imao pravo izvršiti uvid u spis i mogućnost da upozori na činjenice i predloži dokaze koji se trebaju pribaviti u istrazi, Sud ne nalazi da istraga nije bila dostupna podnositelju zahtjeva u mjeri potrebnoj da se zaštite njegovi legitimni interesi (vidjeti, suprotno tome, predmete *Slimani protiv Francuske*, br. 57671/00, stavak 44., ESLJP 2004-IX (izvadci); *Oleksiy Mykhaylovych Zakharkin protiv Ukrajine*, br. 1727/04, stavci 71.-74., 24. lipnja 2010., i gore citirani predmet *Enukidze i Girgvliani*, stavak 250.).

79. Štoviše, u ovom kontekstu Sud primjećuje da je podnositelju zahtjeva dostavljena uredno obrazložena odluka Državnog odvjetništva kojom je obustavljena istraga. Ta se odluka temeljila na pažljivoj procjeni svih pribavljenih dokaza i činjenica utvrđenih tijekom istrage (vidjeti stavak 27. gore) i u odluci nema ničeg što upućuje na to da se temelji na brzopletim ili neosnovanim zaključcima (vidjeti stavak 66. gore, i gore citirani predmet *Bouyid*, stavak 123.) niti se čini da je podnositelj zahtjeva ikada postavio ovo pitanje unutar hijerarhije Državnog odvjetništva. Što se tiče tvrdnje podnositelja zahtjeva da je odluka bila u suprotnosti s nalazima relevantnih sudova u parničnom postupku, Sud je već prethodno napomenuo da se građanska odgovornost razlikovala po prirodi i opsegu od kaznenopravne odgovornosti (vidjeti stavak 73. gore). To samo po sebi ne ukazuje ni na kakve nedostatke u nalazima Državnog odvjetništva pri zanemarivanju kaznene istrage protiv policijskih službenika.

80. Konačno, Sud smatra da je istraga pred Državnim odvjetništvom bila dovoljno pravodobna i brza. Unatoč relativnoj složenosti predmeta, koji je zahtijevao ispitivanje nekoliko svjedoka, pribavljanje nalaza i mišljenja vještaka i drugih dokaza o incidentu, istraga je trajala ukupno šest mjeseci (vidjeti stavke 12. i 27. gore), što se ne može smatrati pretjeranim.

81. Prethodna su razmatranja dovoljna da bi Sudu omogućila zaključak da je nova istraga o navodima podnositelja zahtjeva o zlostavljanju od strane policije ispunila procesnu obvezu na temelju članka 3. Konvencije.

82. Stoga nije došlo do povrede postupovnog aspekta članka 3. Konvencije.

IZ TIH RAZLOGA SUD

1. *Odlučuje*, jednoglasno, da izvanbračna partnerica podnositelja zahtjeva, gđa T.V., ima *locus standi* u postupku;
2. *Utvrdjuje*, odlukom većine, da je zahtjev dopušten;
3. Jednoglasno *presuđuje* da nije došlo do povrede postupovnog aspekta članka 3. Konvencije.

Sastavljeno na engleskome jeziku i otpravljeno u pisanom obliku 15. studenoga 2018. godine, u skladu s pravilom 77. stavcima 2. i 3. Poslovnika Suda.

Abel Campos
Tajnik

Linos-Alexandre Sicilianos
Predsjednik

U skladu s člankom 45. stavkom 2. Konvencije i Pravilom 74. stavkom 2. Poslovnika Suda, izdvojeno mišljenje sudaca Koskelo i Eicke prilaže se ovoj presudi.

L.A.S.
A.C.

DJELOMIČNO IZDVOJENO I DJELOMIČNO SUGLASNO MIŠLJENJE SUDACA KOSKELO I EICKEA

Uvod

1. Iz razloga navedenih u nastavku smatramo da, u okolnostima ovoga predmeta, temeljem članka 46. Konvencije, Sud nije bio nadležan ispitati prigovor podnositelja zahtjeva i da se stoga ovaj zahtjev trebao smatrati nespojivim, *ratione materiae*, s odredbama Konvencije u smislu članka 35. stavka 3. točke (a) i trebalo ga je odbaciti u skladu s člankom 35. stavkom 4. Međutim, kako je većina zaključila da članak 46. nije lišio Sud nadležnosti u pogledu osnovanosti, slažemo se da je nova istraga o navodima podnositelja zahtjeva o zlostavljanju od strane policije ispunila procesnu obvezu na temelju članka 3. Konvencije.

Kontekst

2. U svojoj presudi u predmetu *V.D. protiv Hrvatske*, br. 15526/10, stavci 78., 79. i 85., 8. studenoga 2011. godine, Sud je utvrdio povredu materijalnog i postupovnog aspekta članka 3. Konvencije na osnovi toga što:

„... imajući u vidu podnositeljeve navode o zlostavljanju, potkrijepljene medicinskom dokumentacijom, te okolnosti u kojima je podnositelj zadobio ozljede, Sud smatra da Vlada nije predočila nikakav uvjerljiv ili vjerodostojan argument koji bi dao osnovu za objašnjenje načina na koji je podnositelj zadobio ove ozljede.

Sud stoga zaključuje da je država odgovorna na temelju članka 3. zbog nečovječnog i ponižavajućeg postupanja kojem je podnositelj bio podvrgnut od strane policijskih djelatnika

...

... u ovom je predmetu došlo i do povrede postupovnog aspekta članka 3. Konvencije u odnosu na oba postupka protiv četvorice policijskih djelatnika koji su sudjelovali u događaju ...“

3. Akcijskim planom koji se odnosi na izvršenje ove presude, od 8. veljače 2012. godine, Vlada Republike Hrvatske obavijestila je Odbor ministara pod naslovom „Individualne mjere“ da:

„Dana 17. veljače 2012. i 13. travnja 2012. godine podnositelj zahtjeva zatražio je obnovu oba kaznenog postupka pokrenuta protiv četvorice policijskih službenika, koji su bili predmetom presude ESLJP-a. Oba zahtjeva pozivaju se na članak 500. stavak 1. i članak 502. stavak 2. Zakona o kaznenom postupku.

...

Postupak za odlučivanje o tim zahtjevima u tijeku je pred nadležnim Županijskim sudom u Zagrebu, a Vlada će izvijestiti Odbor ministara o daljnjem razvoju čim budu dostupne neke nove informacije.“

4. Kao što se navodi u stavku 50. presude, kao posljedica i „[d]a bi izvršili presudu Suda, u ožujku i listopadu 2013. godine domaći su sudovi ponovo pokrenuli postupak protiv policijskih službenika osumnjičenih za zlostavljanje podnositelja zahtjeva tijekom uhićenja, a nadležno Državno odvjetništvo provelo je novu istragu o incidentu“.

5. Nadzor nad izvršenjem presude u predmetu *V.D. protiv Hrvatske* od strane Odbora ministara još nije završen, a internetska stranica Odbora ministra HUDOC EXEC u vezi s ovim predmetom (zadnji put pristupljeno 21. listopada 2018.) opisuje „Status izvršenja“ u odnosu na pojedinačne mjere sljedećim riječima:

„...Nadležni domaći sud još nije donio odluku o njegovim zahtjevima. Međutim, 12. travnja 2012. godine odvjetnica podnositelja zahtjeva prigovorila je da je 17. siječnja 2012. godine, nakon što je Sud donio presudu o kojoj je riječ, Vrhovni sud utvrdio da uporaba sile od strane policije u ovome predmetu nije bila prekomjerna. Cijenili bismo informacije o ishodu domaćeg postupka u predmetu *V.D.* kao i o pojedinim mjerama poduzetim u kontekstu predmeta *Mafalani* i *Tadić*“.

6. Međutim, čini se da ni podnositelj zahtjeva niti Vlada nisu obavijestili Odbor ministara o završetku kaznene istrage u odnosu na policijske službenike (stavci 12.-30. presude) ili o ishodu parničnog postupka koji je doveo do dosuđivanja (i plaćanja) naknade štete podnositelju zahtjeva (stavci 31.-33. presude) koja je itekako veća od pravične naknade koju je Suda dosudio u svojoj presudi od 8. studenoga 2011. godine (i koju je Vlada platila 19. ožujka 2012. godine).

7. Umjesto toga, podnositelj zahtjeva je zahtjevom podnesenim 10. travnja 2015. godine pokrenuo ovaj postupak pred Sudom i prigovorio, pozivajući se na članak 3. Konvencije, da istraga o njegovim tvrdnjama o zlostavljanju od strane policije tijekom njegova uhićenja nije bila učinkovita.

Nadležnost na temelju članka 46.

8. Članak 46. Konvencije u mjerodavnom dijelu propisuje kako slijedi:

„Obvezatna snaga i izvršenje presuda

1. Visoke se ugovorne stranke obvezuju da će se podvrgnuti konačnoj presudi Suda u svakom sporu u kojem su stranke.

2. Konačna presuda Suda dostavlja se Odboru ministara, koji nadzire njezino izvršenje.

...

4. Ako Odbor ministara smatra da se neka visoka ugovorna stranka odbija podvrgnuti konačnoj presudi u sporu u kojemu je stranka, Odbor može nakon službene obavijesti toj stranci odlukom usvojenom dvotrećinskom većinom predstavnika ovlaštenih sudjelovati u radu Odbora, uputiti Sudu pitanje je li ta stranka propustila ispuniti svoje obveze iz stavka 1.

5. Ako Sud ustanovi povredu stavka 1., vratit će predmet Odboru ministara kako bi ovaj razmotrio mjere koje treba poduzeti. Ako Sud ne ustanovi povredu stavka 1., vratit će slučaj Odboru ministara koji će zaključiti ispitivanje predmeta.“

9. Na prvi pogled, čini se jasnim da članak 46. daje nadležnost Sudu samo u odnosu na primjerenost izvršenja presude - i na pitanje može li to predstavljati odbijanje da se podvrgne toj presudi - u kontekstu upućivanja od strane Odbora ministra na temelju članka 46. stavka 4. Konvencije. To je potvrdilo veliko vijeće u predmetu *Bochan protiv Ukrajine (br. 2)* [VV], br. 22251/08, stavak 33., ESLJP 2015.: „Pitanje poštivanja presuda Suda od strane visokih ugovornih stranaka nije obuhvaćeno nadležnošću Suda ako nije postavljeno u kontekstu „postupka povrede“ predviđenog člankom 46. stavcima 4. i 5. Konvencije (vidjeti predmet *The United Macedonian Organisation Ilinden – PIRIN i drugi protiv Bugarske (br. 2)*, br. 41561/07 i 20972/08, stavak 56., 18. listopada 2011.)“.

10. S obzirom na to, odnos između nadležnosti Odbora ministara i nadležnosti Suda u njegovoj presudi više je puta zahtijevao pažljivu kalibraciju. Veliko vijeće nedavno je saželo pristup Suda u predmetu *Moreira Ferreira protiv Portugala (br.2)* [VV], br. 19867/12, stavak 47., 11. srpnja 2017., predmetu koji se odnosi na odbijanje ponavljanja kaznenog postupka koji je bio predmetom prethodne presude Suda na temelju članka 6.:

„Sud primjećuje da je u svojim presudama u predmetima *Bochan protiv Ukrajine (br. 2)* [VV], br. 22251/08, ESLJP 2015.) i *Verein gegen Tierfabriken Schweiz (VgT) protiv Švicarske (br. 2)* [VV], br. 32772/02, ESLJP 2009.) i svojoj odluci u predmetu *Egmez protiv Cipra* ((odl.), br. 12214/07, stavci 48.-56., 18. rujna 2012.) razmotrio pitanje svoje nadležnosti u odnosu na prava tužene države i Odbora ministara na temelju članka 46. Konvencije. Načela koja je Sud naveo u tim presudama i toj odluci mogu se sažeti kako slijedi:

(a) Utvrđenja povreda u presudama Suda u biti su deklaratorna i, prema članku 46. Konvencije, visoke ugovorne stranke preuzele su obvezu da će se postupati u skladu s konačnim presudama Suda u svakom predmetu u kojemu su stranke, time da izvršenje nadzire Odbor ministara (vidjeti gore citirani predmet *Verein gegen Tierfabriken Schweiz (VgT) (br. 2)*, stavak 61.).

(b) Međutim, uloga Odbora ministara u ovom području ne znači da mjere koje je poduzela tužena država kako bi ispravila povredu koju je utvrdio Sud ne mogu otvoriti novo pitanje o kojemu nije odlučeno u presudi, i kao takvo, predstavljati predmet novoga zahtjeva o kojemu Sud može odlučivati. Drugim riječima, Sud može postupati po prigovoru da je ponavljanje postupka na domaćoj razini, kao provedba jedne od njegovih presuda, dovelo do nove povrede Konvencije (*ibid*, stavak 62.; vidjeti također gore citirane predmete *Bochan (br. 2)*, stavak 33., i *Egmez*, stavak 51.).

(c) Na toj osnovi, Sud je utvrdio da je nadležan postupati po prigovorima u nekoliko predmeta koji se odnose na naknadnu obradu, na primjer kada domaća tijela izvrše novo razmatranje predmeta provodeći jednu od presuda Suda, bilo ponavljanjem postupka ili pokretanjem posve novog postupka (vidjeti gore citirani predmet *Egmez*, stavak 52., i upućivanja u tom predmetu).

(d) Proistječe iz sudske prakse Suda da utvrđivanje postojanja „novog pitanja“ u velikoj mjeri ovisi o specifičnim okolnostima određenog predmeta i da razlike između

predmeta nisu uvijek jasno vidljive (vidjeti gore citirani predmet *Bochan* (br. 2), stavak 34., i, u smislu razmatranja te sudske prakse, gore citirani predmet *Egmez*, stavak 54.). Nema miješanja u ovlasti Odbora ministara iz članka 46. za nadzor izvršavanja presuda Suda i ocjenjivanje provedbe mjera koje su donijele države na temelju tog članka kada Sud mora postupati s mjerodavnim novim informacijama u kontekstu novog zahtjeva (vidjeti gore citirani predmet *Verein gegen Tierfabriken Schweiz (VgT)* (br. 2), stavak 67.).“

11. Stoga je, presudno, isključiva uloga Odbora ministara na temelju članka 46. stavka 2. osigurati da podnositelj zahtjeva primi *resitutio in integrum*, što se očituje u „načelima međunarodnog prava prema kojima je država koja je odgovorna za protupravni čin obvezna osigurati povratak u izvorno stanje, što znači uspostavljanje situacije kakva je postojala prije nego što je protupravni čin izvršen“ (gore citirani predmet *Verein gegen Tierfabriken Schweiz (VgT)* (br. 2), stavak 86.; pozivajući se na Međunarodnu pravnu komisiju o odgovornosti države za međunarodne protupravne čini) u odnosu na povredu utvrđenu u prvoj presudi. Sud, suprotno tome, ima samo nadležnost u odnosu na „nova pitanja“ ili relevantne „nove informacije“ koje bi mogle predstavljati novu povredu Konvencije.

12. U predmetu *Moreira Ferreira protiv Portugala* (br. 2), u kojem se prvobitna presuda odnosila isključivo na povredu procesne obveze na temelju članka 6. Konvencije, većina velikog vijeća zaključila je da se vrhovni sud u tom predmetu, u kontekstu postupka preispitivanja, „još jednom fokusirao na utvrđivanje, u smislu članka 6. stavka 1. Konvencije, optužbe protiv podnositeljice za kazneno djelo“ i da je stoga Sud bio nadležan razmotriti usklađenost tog drugog postupka s člankom 6. stavkom 1.

13. Iako se slažemo s I. dijelom Zajedničkog suprotstavljenog mišljenja sudaca Raimondi, Nußberger, De Gaetano, Kelleru, Mahoney, Kjølbros i O'Leary u predmetu *Moreira Ferreira protiv Portugala* (br. 2), razlika u pristupu između većine i manjine u tom predmetu ne treba se riješiti kako bi podržao naš zaključak u ovom predmetu. Čini nam se da se okolnosti toga predmeta mogu jasno razlikovati od okolnosti u ovome predmetu.

14. Uostalom, iako je prvobitna presuda u tom predmetu samo utvrdila procesnu povredu, prvobitna presuda u predmetu *Egmez protiv Cipra* (broj 30873/96, ESLJP 2000-XII) - kao u ovom predmetu - relevantni nalaz Sud potvrdio je materijalnu povredu članka 3. Konvencije. Kad se taj predmet vratio pred Sud, prigovor se odnosio - kao i u ovome predmetu - na neprovođenje učinkovite istrage o prvobitnom zlostavljanju koje je pretrpio podnositelj zahtjeva, za koje je utvrđeno da je predstavljalo povredu članka 3. u prvobitnoj presudi.

15. U takvim okolnostima, Sud je u svojoj odluci u predmetu *Egmez protiv Cipra* od 18. rujna 2012. godine, na koju se veliko vijeće u predmetu *Moreira Ferreira protiv Portugala* (br. 2) izričito pozivalo, zaključio da nije nadležan ispitati prigovor podnositelja zahtjeva po toj osnovi i proglasio taj aspekt njegova drugog predmeta nedopuštenim *ratione materiae*. To je učinio na osnovi toga što (stavci 61.-63.):

„Sud prvo primjećuje da što se tiče imenovanja istražitelja i istrage koja je uslijedila, to su bile pojedinačne mjere koje je usvojila ciparska Vlada kako bi izvršila presudu Suda i osigurala prava podnositelja zahtjeva za koja je Sud utvrdio da su povrijeđena. Slijedom toga, koraci koje je poduzela Vlada ne mogu se smatrati novim činjeničnim zbivanjima jer su činili dio mjera donesenih na temelju početne presude Suda i stoga spadaju pod nadzor koji provodi Odbor ministara. Sud stoga nije nadležan za preispitivanje tih mjera. To je, valja podsjetiti, pitanje koje rješava Odbor ministara (...).

Ostaje pitanje je li došlo do bilo kakvih činjeničnih zbivanja ili bilo kakvih novih događaja ili okolnosti koje nisu utvrđene u prvoj presudi u predmetu za koji bi se moglo reći da otvara „novo pitanje“ koje može potaknuti novu obvezu istraživanja na temelju članka 3. Konvencije i time i dovesti do moguće povrede te odredbe.

U tom pogledu Sud ponavlja da u slučaju istrage za potrebe članaka 2. i 3., procesna obveza može se obnoviti nakon novog zbivanja, jer otkriće novih dokaza ili informacija koje stvaraju sumnju u rezultate ranije istrage ili suđenja (vidjeti, *mutatis mutandis*, predmete *Brecknell protiv Ujedinjenog Kraljevstva* br. 32457/04, stavci 73.-75., 27. studenoga 2007. - što se tiče prigovora na temelju članka 2. i *Stanimirović protiv Srbije*, br. 26088/06, stavci 29. i 33., 18. listopada 2011. - u vezi s prigovorom na temelju članka 3.).“ (isticanje je dodano)

16. Nakon što je razmotrio dokaze, Sud je zaključio da je, s obzirom na dokaze u tom predmetu, „jasno da se ništa nije dogodilo nakon presude Suda i da nije došlo do nikakvih zbivanja ili novih događaja koji bi mogli obnoviti procesnu obvezu na temelju članka 3. i time dovesti do moguće povrede te odredbe. Sud primjećuje da se sam podnositelj zahtjeva nije pozvao niti ukazao na neke konkretne činjenice ili događaje koji bi mogli dovesti do drukčijeg zaključka“ (stavak 66.).

17. U ovom je predmetu većina odlučila da su relevantne „nove činjenice“ bile „navodna neuspješnost nove istrage, odnosno točnije pogreške za koje je podnositelj zahtjeva tvrdio da su učinile odluku Državnog odvjetništva o obustavi postupka nevaljanom“ (stavak 52.).

18. Međutim, čini nam se kako je jasno da niti jedno od ova dva „činjenična zbivanja“ nije bilo takvo da „otvara“ ‘novo pitanje’ „koje bi moglo potaknuti novu obvezu istraživanja na temelju članka 3. Konvencije“, kako to (s pravom) zahtijeva odluka u predmetu *Egmez protiv Cipra*. One su, prema riječima iz te odluke, samo „dio mjera usvojenih na temelju početne presude Suda“ i kao takve nisu bile u nadležnosti Suda i u isključivoj nadležnosti Odbora ministara.

19. Postoje još tri aspekta ovog predmeta koji dodatno podupiru ovaj zaključak:

(a) Sud je u predmetu *Egmez protiv Cipra* zaključio da nije nadležan unatoč činjenici da je, za razliku od ovog predmeta, Odbor ministara u tom predmetu već zatvorio svoj postupak nadzora izvršavanja prvobitne presude konačnim rješenjem. Stoga nije bilo pitanja istodobnog izvršavanja nadležnosti od strane Suda i Odbora ministara. Naprotiv, odluka Suda dovela je do tog da se podnositelja zahtjeva, u odnosu na pitanja koja su predmet prigovora, stavi potpuno izvan nadležnosti i zaštite konvencijskog sustava. Nasuprot tome, odluka Suda da ovaj predmet

proglasi nedopuštenim *ratione materiae* ne bi lišio podnositelja zahtjeva zaštite konvencijskog sustava jer on i dalje podliježe (ili bi i dalje podlijegao) nadležnosti Odbora ministara. U gore citiranom predmetu *Verein gegen Tierfabriken Schweiz (VgT) (br. 2)*, stavak 67., Sud je jasno razmotrio pitanje bi li pitanje „izbjeglo svaku kontrolu na temelju Konvencije“ kao relevantno razmatranje u kontekstu odluke o nadležnosti;

(b) u svjetlu činjenice da je Odbor ministara izričito zatražio da bude obaviješten o „ishodu“ domaćeg postupka (vidjeti stavak 5. gore), prije formiranja konačnog stajališta o ispunjenju obveza tužene Vlade na temelju članka 46. stavka 1., odluka o osnovanosti ovog Suda jasno prejudicira tu odluku Odbora ministara. Iako je to nesumnjivo teoretski moguće, posebice u svjetlu činjenice da se radi o procjeni izvršenja ne prvenstveno prema standardu materijalnih odredaba Konvencije, već prema standardima restitucije koji se odražavaju u „načelima međunarodnog prava prema kojima je država koja je odgovorna za protupravni čin obvezna osigurati povratak u izvorno stanje, što znači uspostavljanje situacije kakva je postojala prije nego što je protupravni čin izvršen“ (*Verein gegen Tierfabriken Schweiz (VgT) (br. 2)*, stavak 86.), teško je vidjeti u praksi na temelju čega se Odbor ministara ne slaže sa Sudom u vezi s npr. primjerenošću domaće istrage; i

(c) presuda želi razlikovati ovaj predmet i predmet *Egmez protiv Cipra* (vidjeti stavak 51. presude) na temelju toga što, za razliku od potonjeg predmeta, „[n]ova istraga dovela je do niza daljnjih procesnih mjera koje je poduzelo Državno odvjetništvo“, koje su dovele do prikupljanja dodatnih dokaza i utvrđivanja novih činjenica u vezi s predmetom podnositelja zahtjeva (... usporediti i suprotstaviti s predmetom *Egmez*, ..., stavci 62.-65., u kojem je istraga samo otvorena, ali je tada došlo do potpunog zastoja jer istražitelj nije mogao kontaktirati podnositelja zahtjeva i nastaviti s istragom)“. Međutim, da je to bila valjana razlika u kontekstu utvrđivanja relevantnih „novih činjenica“ ili „novog zbivanja“, to bi po našem mišljenju stvorilo pogrešni poticaj za tužene države da ne ponavljaju nikakvu istragu nakon utvrđenja materijalne povrede npr. članka 3. Naposljetku, da su koraci poduzeti u kontekstu takve istrage izazvali (novu) nadležnost Suda, prema većinskom tumačenju predmeta *Egmez protiv Cipra*, tužena država mogla bi tražiti da se pozove na tu presudu kako bi izbjegla nadležnost Suda ne poduzimajući nikakve učinkovite korake u bilo kojoj naknadnoj istrazi.

© 2020 Ured zastupnika Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava

Ured zastupnika Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava provjerio je točnost prijevoda, te proveo lekturu i pravnu redakciju istoga.